

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

z języka polskiego

w klasach IV, VII, VIII

Publicznej Szkoły Podstawowej w Brzeźnicy

Dokumenty określające przedmiotowy system oceniania

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.
3. Marlena Derlukiewicz, „Nowe Słowa na start!” Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej.
4. Statut Publicznej Szkoły Podstawowej w Brzeźnicy.

Cele Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Ocenianie bieżące ma na celu monitorowanie rozwoju ucznia, w tym:
 - a) pomoc uczniowi w rozpatrywaniu i rozumieniu swoich mocnych i słabych stron,
 - b) ukierunkowanie i motywowanie ucznia do dalszej pracy,
 - c) przekazanie uczniowi informacji o jego postępach,
 - d) przekazanie rodzicom/opiekunom informacji o postępach ucznia,
 - e) przekazanie nauczycielowi informacji o efektywności jego nauczania, właściwym doborze materiałów, metod i sposobów nauczania,
 - f) przygotowanie do egzaminów zewnętrznych.
2. Ocenianie śródroczne i roczne ma na celu:
 - a) przekazać uczniowi informację na temat jego postępów w nauce języka polskiego,
 - b) dostarczyć nauczycielowi odpowiedzialnemu za następny etap nauki informacji na temat poziomu wiedzy i umiejętności ucznia,
 - c) monitorować system szkolny,
 - d) różnicować i klasyfikować uczniów,
 - e) pomóc nauczycielowi w ewaluacji i modyfikacji procesu nauczania przedmiotu.

Ogólne zasady PSO

1. Nauczyciel na początku roku szkolnego informuje uczniów o zakresie wymagań z języka polskiego oraz o sposobie i zasadach oceniania.
2. Wszystkie prace klasowe są obowiązkowe. Jeżeli uczeń w tym czasie był nieobecny na lekcji, musi napisać pracę w terminie późniejszym, wyznaczonym przez nauczyciela, nie dłuższym niż 2 tygodnie od powrotu do szkoły.
3. Nauczyciel oddaje poprawione prace w terminie nie dłuższym niż dwa tygodnie.
4. Brak odpowiednich materiałów potrzebnych na lekcję traktowany jest jako nieprzygotowanie do lekcji.

5. Trzy razy w semestrze uczeń ma prawo zgłosić brak przygotowania do lekcji bez żadnych konsekwencji. Fakt ten zostaje odnotowany w dzienniku za pomocą symbolu NP. Każde kolejne nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną. Prawo to nie dotyczy lekcji, na których ma odbyć się zapowiadana forma sprawdzenia umiejętności.
6. Uczeń po każdej nieobecności jest zobowiązany do uzupełnienia braków w zeszytach, zeszytach ćwiczeń oraz innych pracach wskazanych przez nauczyciela.

Formy sprawdzania poziomu osiągnięć uczniów

Na lekcjach języka polskiego przyjmuje się następujące formy sprawdzania poziomu osiągnięć uczniów:

1. **Sprawdziany** – rozumiane jako zaplanowane przez nauczyciela dłuższe samodzielne pisemne prace kontrolne uczniów, przeprowadzane w szkole podczas zajęć edukacyjnych, mające na celu sprawdzenie wiedzy i umiejętności uczniów z danej partii materiału.
 - a) Sprawdziany mogą zostać zaplanowane na jedną lub dwie godziny lekcyjne.
 - b) Obejmują jeden dział programowy.
 - c) Poprzedzone są lekcją powtórzeniową.
 - d) Zapowiedziane są z tygodniowym wyprzedzeniem. Przy zapowiadaniu nauczyciel podaje informacje dotyczące zakresu, celu, formy i terminu pracy.
 - e) Zapowiedziany sprawdzian wpisywany jest do e-dziennika.
 - f) Uczeń, który opuścił sprawdzian musi go napisać w ciągu 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Niedotrzymanie tego terminu skutkuje oceną niedostateczną.
2. **Wypracowania klasowe** – rozumiane jako zaplanowane przez nauczyciela dłuższe samodzielne pisemne formy wypowiedzi, przeprowadzone w szkole podczas zajęć edukacyjnych, mające na celu sprawdzenie umiejętności komponowania tekstów własnych zgodnie z określonymi warunkami.
 - a) Prace klasowe są zaplanowane na dwie godziny lekcyjne.
 - b) Zapowiedziane są z tygodniowym wyprzedzeniem. Przy zapowiadaniu nauczyciel nie podaje tematów wypracowań.
 - c) Uczeń, który opuścił pisemną pracę klasową musi ją napisać w ciągu 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły w terminie ustalonym przez nauczyciela. Niedotrzymanie tego terminu skutkuje oceną niedostateczną.
3. **Kartkówki** – rozumiane jako krótkie prace pisemne sprawdzające wiadomości i umiejętności uczniów, obejmujące maksymalnie materiał z trzech ostatnich tematów lub z tematu bieżącego.
 - a) Kartkówki trwają nie dłużej niż 15 minut.
 - b) Nie muszą być zapowiedziane z wyprzedzeniem.
 - c) Nie podlegają poprawie.
4. **Odpowiedź ustna** – rozumiana jako krótsza lub dłuższa odpowiedź ucznia na pytania skierowane do niego przez nauczyciela.
 - a) Oceniając na stopień odpowiedź ustną, nauczyciel bierze pod uwagę zawartość rzeczową, dobór środków językowych, sposób prezentacji, umiejętność formułowania myśli i argumentacji.
 - b) Krótkie odpowiedzi uczniów oraz merytoryczna aktywność na lekcji nie podlega ocenie cyfrowej, ale jest odnotowywana jako plus.

5. **Zadanie domowe** – rozumiane jako wszystkie formy pisemne, ustne lub inne, zadane przez nauczyciela do samodzielnego wykonania w domu.
 - a) Uczeń ma obowiązek wykonywać zadania domowe systematycznie.
 - b) Brak pracy domowej rozumiane jest jako nieprzygotowanie do lekcji.
 - c) Zgłoszenie braku pracy domowej powinno nastąpić na początku lekcji, jeszcze przed sprawdzaniem prac przez nauczyciela. Jeśli uczeń nie zgłosi braku zadania, a podczas sprawdzania wykaże jego brak, otrzymuje ocenę niedostateczną.
 - d) Każdy brak zadania domowego uczeń ma obowiązek uzupełnić i na polecenie nauczyciela okazać do wglądu.
 - e) W przypadku dłuższych form pisemnych zadania domowego (np. wypracowanie) uczeń ma obowiązek oddać pracę w wyznaczonym terminie. Po upływie wyznaczonego terminu prace nie będą przyjmowane i będą skutkowały oceną niedostateczną.
 - f) Nauczyciel w ocenie zadania domowego kieruje się kryteriami dostosowanymi do jego formy.
6. **Aktywność na lekcji** – rozumiana jako czynne uczestniczenie ucznia w rozwiązywaniu problemu, tematu, zadań itp. podczas zajęć.
 - a) Oceniana jest za pomocą znaków + i –.
 - b) Pięć uzyskanych plusów skutkuje oceną bardzo dobrą.
 - c) Trzy uzyskane minusy skutkują oceną niedostateczną.
7. **Zeszyt i zeszyt ćwiczeń** – rozumiane jako zeszyty, w których uczniowie systematycznie prowadzą notatki, zapisy z lekcji, wykonują ćwiczenia i odrabiają prace domowe.

Nauczyciel ma prawo zażądać od ucznia zeszytu i zeszytu ćwiczeń do sprawdzenia w każdej chwili.
8. **Znajomość lektur** – rozumiana jako wiedza i umiejętności z zakresu przeczytanego tekstu.
 - a) Formy sprawdzania znajomości lektur mogą przybierać różne formy pisemne oraz ustne.
 - b) W zależności od formy sprawdzenia stosuje się odpowiednie kryteria oceniania.
 - c) Każdy uczeń musi wykazać się znajomością lektur obowiązkowych, zgodnych z wytycznymi podstawy programowej.
 - d) Na każdy rok szkolny oprócz lektur obowiązkowych przypadają co najmniej dwie lektury uzupełniające. Zakres ich znajomości będzie sprawdzany tak, jak w przypadku lektur obowiązkowych.
9. **Recytacja tekstów poetyckich i prozy.**
10. **Inne formy pracy ucznia niewymienione powyżej.**

Częstotliwość sprawdzania osiągnięć uczniów

1. Nauczyciel ma obowiązek systematycznego sprawdzania osiągnięć uczniów zgodnie z zapisami statutowymi szkoły. Częstotliwość poszczególnych form sprawdzających:
 - a) Odpowiedź ustna i kartkówki – możliwość na każdej lekcji.
 - b) Wykonywanie przez uczniów ćwiczeń – możliwość na każdej lekcji.
 - c) Wypracowania klasowe – co najmniej dwa w semestrze.
 - d) Sprawdziany – po każdym rozdziale w podręczniku
 - e) Zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń – według uznania nauczyciela, nie rzadziej niż raz w semestrze.
 - f) Zadania domowe – możliwość na każdej lekcji (nauczyciel sprawdza wybiórczo troje uczniów z jednego zadania domowego, z wyłączeniem wypracowań, które sprawdza wszystkim uczniom).

Podstawowe założenia oceniania form wypowiedzi pisemnych

1. Nauczyciel przy sprawdzaniu prac pisemnych uzupełnia ocenę cyfrową komentarzem słownym, który wyjaśni ocenę, podkreśli zalety pracy i będzie informował o elementach, nad którymi uczeń musi popracować.
2. Każda forma wypowiedzi jest oceniana według innych kryteriów, zależnych od formy wypowiedzi.
3. W większości prac pisemnych przyjmuje się następujące kryteria oceny:
 - a) Realizacja tematu wypowiedzi (temat) – wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, wypowiedź jest w całości na temat. **Jeżeli praca jest nie na temat uczeń otrzymuje 0 punktów, co skutkuje oceną niedostateczną.**
 - b) Charakterystyczne cechy wypowiedzi – pojawienie się obowiązkowych elementów dla danej formy, konsekwencja wypowiedzi, logiczność zdarzeń, argumentacja wnikliwa, poparta przykładami.
 - c) Kompozycja tekstu – zgodna z formą wskazaną w poleceniu, logiczność, spójność wypowiedzi, wyodrębnienie akapitów.
 - d) Poprawność językowa – dopuszczalne 3 błędy językowe (w krótkich formach wypowiedzi dopuszczalny 1 błąd).
 - e) Ortografia – dopuszczalne 3 błędy ortograficzne (w krótkich formach wypowiedzi dopuszczalny 1 błąd).
 - f) Interpunkcja – dopuszczalnych 5 błędów interpunkcyjnych (w krótkich formach wypowiedzi dopuszczalne 2 błędy).
 - g) Estetyka – stosowanie akapitów, marginesów, przejrzystość pracy.

W każdym z podanych kryteriów uczeń otrzymuje punkty, a suma tych punktów przekłada się na ocenę, zgodną z PSO i WSO.
4. Przyjmuje się następującą klasyfikację i oznaczenia błędów w pracach pisemnych:
 - a) ort. – błąd ortograficzny,
 - b) int. – błąd interpunkcyjny,
 - c) rz. – błąd rzeczowy,
 - d) jęz. – błąd językowy (w jego skład wchodzi błędy frazeologiczne, fleksyjne, słowotwórcze, składniowe oraz stylistyczne)

Ogólne warunki poprawy uzyskanych ocen

1. Poprawie podlegają oceny z następujących form sprawdzania:
 - a) wypracowania klasowe,
 - b) sprawdziany,
 - c) test znajomości lektury,
 - d) recytacja
 - e) dyktanda.
2. Uczeń ma prawo do poprawy oceny, jeśli otrzymał ocenę niedostateczną, dopuszczającą, dostateczną.
3. Poprawa każdej oceny jest dobrowolna i odbywa się w terminie wyznaczonym przez nauczyciela w ciągu 2 tygodni od rozdania prac. Poprawa może nastąpić tylko jeden raz.

Ocena śródoczna oraz ocena roczna

1. Na ocenę semestralną z języka polskiego składają się oceny bieżące z różnych form aktywności ucznia.
2. Na ocenę roczną z języka polskiego składa się ocena semestralna oraz oceny bieżące różnych form aktywności ucznia.
3. Uczniowi można ustalić ocenę klasyfikacyjną z co najmniej 4 ocen bieżących, wystawionych podczas różnorodnych form kontroli poziomu wiedzy czy umiejętności.
4. Przy wystawianiu ocen śródrocznych i rocznych, oprócz ocen bieżących, brane jest pod uwagę także zaangażowanie ucznia, jego indywidualne predyspozycje, aktywność pozalekcyjną, stosunek do przedmiotu i języka polskiego.
5. Szczegółowe warunki poprawiania ocen semestralnych i rocznych znajdują się w Statucie Szkoły.
6. Wobec ucznia nieklasyfikowanego oraz ucznia, który w wyniku klasyfikacji otrzymał ocenę niedostateczną stosuje się procedury opisane w Statucie Szkoły.

Kryteria oceniania uczniów z dysfunkcjami

1. Wszelkie dysfunkcje nie zwalniają ucznia z obowiązku opanowania materiału przewidzianego programem nauczania. Jednak ze względu na trudności w nauce nie wynikające z winy dziecka, nauczyciel dostosowuje wymagania do indywidualnych możliwości ucznia i pracuje zgodnie z wytycznymi indywidualnych planów pracy z uczniem dysfunkcyjnym.
2. Biorąc pod uwagę różne dysfunkcje, nauczyciel w ocenie pracy ucznia powinien brać pod uwagę charakter jego dysfunkcji i dostosować do niej wymagania.
 - a) W zakresie prac pisemnych nauczyciel : wydłuża czas przeznaczony na pisanie, nie ocenia estetyki pisma, poprawia, pomaga w przeczytaniu tekstu bazowego lub poleceń, udostępnia dodatkowe słowniki i inne pomoce.
 - b) W zakresie słuchania i mówienia nauczyciel: wydłuża czas wypowiedzi, zadaje dodatkowe pytania ukierunkowujące, ocenia merytoryczną wiedzę, a nie formę przekazu informacji, może umożliwić odpowiadanie bez obecności innych uczniów.
 - c) W zakresie czytania nauczyciel : zachęca do czytania, sprawdza znajomość treści, a nie technikę czytania, może umożliwić czytanie bez obecności innych uczniów.
3. Uczniom posiadającym odpowiednie orzeczenia z PPP i uczniom, dla których zaleca się dostosowanie materiału do ich indywidualnych potrzeb nauczyciel zleca odrębnie przygotowane sprawdziany.

Kryteria oceny osiągnięć dydaktycznych¹

1. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
 - a) opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
 - b) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
 - c) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
 - d) posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,

- e) aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- f) z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- g) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- h) odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- i) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- j) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- k) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

2. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- b) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- c) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- d) posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- e) aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- f) bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- g) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- h) aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- i) wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- b) samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne,
- c) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- d) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- e) bierze czynny udział w lekcji,
- f) wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) częściowo opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- b) samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- c) odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- d) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- e) wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- f) niekiedy popełnia rażące błędy językowe, zakłócające komunikację,
- g) rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- h) wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej,
 - b) większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,
 - c) czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
 - d) ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
 - e) nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
 - f) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
 - g) nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
 - h) pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
 - i) często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.
6. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:
- a) nie opanował nawet podstawowych wiadomości, ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach z zakresu podstawy programowej,
 - b) ma kłopoty z techniką czytania,
 - c) nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
 - d) nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
 - e) wykazuje się niechęcią do nauki,
 - f) zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
 - g) nie angażuje się w pracę grupy.